

Рівненський державний гуманітарний університет
Кафедра політології та міжнародних відносин

Практичні завдання до курсу

«Актуальні проблеми міжнародних відносин»

для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня
спеціальності СЗ Міжнародні відносини

2025 – 2026 навчальний рік

Практичні завдання до курсу «**Актуальні проблеми міжнародних відносин**» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності С3 Міжнародні відносини. Рівне. РДГУ. 2025. 10 с.

Розробник: к.політ. наук, доц. кафедри політології та міжнародних відносин
Кундеус О. М.

Практичні завдання до курсу допоможуть студентам більш глибоко зрозуміти та засвоїти зміст дисципліни «**Актуальні проблеми міжнародних відносин**». Містять теми та завдання до практичних занять та літературу до них.

Затверджено на засіданні кафедри політології та міжнародних відносин

Протокол від 29 травня 2025 № 7

Схвалено навчально-методичною комісією факультету історії, політології та міжнародних відносин

Протокол від 10 червня 2025 року № 6

©Кундеус О.М., 2025 рік

©РДГУ, 2025 рік

Мета та завдання навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми міжнародних відносин» є теоретичною основою сукупності знань та вмінь, що є підґрунтям становлення фахівця у галузі міжнародних відносин. Основною метою вивчення даної дисципліни є формування теоретичного мислення, розкриття процесу формування та основних етапів розвитку сучасної системи міжнародних відносин, дослідження та аналіз актуальних проблем міжнародних відносин новітнього періоду.

Завдання курсу спрямовані на ознайомлення студентів з особливостями сучасних міжнародних відносин і тенденціями їх розвитку та покликані сприяти вдосконаленню аналітичного мислення завдяки порівняльному аналізу різних підходів при розгляді закономірностей еволюції сучасних міжнародних відносин. В рамках курсу розглядаються найважливіші аспекти актуальних світових процесів, структури інтернаціональних відносин в основних сферах міжнародного життя. Особлива увага приділяється виявленню загальних та спеціальних тенденцій міжнародних відносин, інтеграційним та відцентровим процесам на міжнародній арені, аналізу закономірностей подій та явищ, які відбуваються у сучасному світі.

У процесі вивчення курсу «Актуальні проблеми міжнародних відносин» здобувачі вищої освіти повинні набути таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК3. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК6. Здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК1. Здатність виявляти та аналізувати природу, динаміку, принципи організації міжнародних відносин, типи та види міжнародних акторів, сучасні тенденції розвитку світової політики.

СК4. Здатність аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні та суспільні відносини, політичні та суспільні системи.

СК5. Здатність аналізувати та прогнозувати міжнародні відносини у різних контекстах, зокрема політичному, безпековому, правовому, економічному, суспільному, культурному та інформаційному.

Очікувані результати навчання

РН2. Критично осмислювати та аналізувати глобальні процеси та їх вплив на міжнародні відносини

РН5. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію про стан міжнародних відносин, світової політики та зовнішньої політики держав.

РН7. Оцінювати та аналізувати міжнародні та зовнішньополітичні проблеми та ситуації, пропонувати підходи до вирішення таких проблем.

Теми та завдання для практичних занять

Тема 1. Основні характеристики сучасної системи міжнародних відносин

Завдання:

1. Аналітичне есе на тему: «Які ключові характеристики сучасної системи міжнародних відносин у 2025 році?». Проаналізуйте багатополярність, роль недержавних акторів та вплив технологій (AI, кіберпростір). Наведіть приклади (наприклад, вплив Китаю чи кібератаки).

2. Кейс-стаді. Виберіть одну міжнародну організацію (наприклад, ООН, НАТО, БРІКС) і проаналізуйте її роль у формуванні сучасної системи міжнародних відносин. Як вона впливає на баланс сил? Які виклики вона має?

3. Порівняйте сучасну систему МВ (після 1991 року) з біполярною системою часів Холодної війни за критеріями: кількість «полісів», головні загрози, роль міжнародних організацій, ідеологічна складова. Формат: порівняльна таблиця.

Тема 2. Історичні форми системи міжнародних відносин

Завдання:

1. Порівняльний аналіз. Порівняйте дві історичні форми системи міжнародних відносин (наприклад, Вестфальська система 1648 року та біполярна система Холодної війни). Які були їхні ключові риси, актори та принципи? Як вони вплинули на сучасну систему? Формат: таблиця + пояснення.

2. Кейс-стаді. Проаналізуйте, як Вестфальська система (1648) або Віденська система (1815) вплинули на формування сучасних міжнародних відносин. Визначте, які принципи (суверенітет, баланс сил) збереглися до 2025 року. Формат: звіт.

3. Аналітичне есе на тему: «Які уроки для сучасності можна запозичити з розпаду Ялтинсько-Потсдамської системи?»

Тема 3. Постбіполярна міжнародно-політична система та її головні протиріччя

Завдання:

1. Аналітичне есе на тему: «Основні протиріччя постбіполярної системи у 2025 році». Проаналізуйте конфлікти між глобальними акторами (США, Китай, Росія), асиметричні загрози (тероризм, кібервійна) та регіональні виклики.

2. Кейс-стаді. Проаналізуйте один із протирічч постбіполярної системи (наприклад, конкуренція США - Китай у Південно-Китайському морі чи російська агресія в Україні). Як це впливає на глобальний порядок? Формат: звіт.

3. Проаналізуйте розширення НАТО на схід як приклад протирічч постбіполярної ери. З одного боку – право держав на вільний вибір союзів, з другого – претензії РФ на «сферу впливу». Формат: аналітична довідка.

Тема 4. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин

Завдання:

1. Аналітичне есе на тему: «Роль України в постбіполярній системі міжнародних відносин у 2025 році». Проаналізуйте її геополітичне значення, вплив війни з Росією та інтеграцію до НАТО/ЄС.

2. Хронологія зовнішньої політики: Складіть хронологічну стрічку ключових подій у зовнішній політиці України з 1991 року, виділивши головні орієнтації (на Росію, на ЄС/НАТО, політика «багатовекторності»).

3. Проаналізуйте тексти Угоди про асоціацію з ЄС та (як контраст) – угоди про створення СНД. Визначте, які вигоди та ризики для України містилися в кожному з цих векторів. Формат: аналітична довідка.

Тема 5. Глобалізація як основна тенденція розвитку світового політичного процесу

Завдання:

1. Аналітичне есе на тему: «Як глобалізація впливає на міжнародні відносини у 2025 році?». Проаналізуйте позитивні (торгівля, співпраця) та негативні (нерівність, культурна уніфікація) аспекти. Наведіть приклади (наприклад, вплив Китаю на Африку).

2. Кейс-стаді. Проаналізуйте вплив глобалізації на один регіон (наприклад, Африка, Східна Європа). Як економічна інтеграція чи цифрові технології змінили його політичний ландшафт? Формат: звіт.

3. Карта глобалізації: Створіть інфографіку (схему або карту), що показує позитивні та негативні наслідки глобалізації в різних сферах: економіка, культура, політика, екологія.

Тема 6. Безпека у міжнародних відносинах

Завдання:

1. Аналітичне есе на тему: «Які аспекти безпеки є найважливішими у міжнародних відносинах 2025 року?». Проаналізуйте військові, інформаційні, економічні чи екологічні аспекти. Наведіть приклади (наприклад, кібератаки, кліматичні конфлікти).

2. Кейс-стаді. Проаналізуйте один аспект безпеки (наприклад, кібербезпека, ядерна безпека) у контексті міжнародних відносин. Які загрози існують? Як держави протидіють?

3. Аналіз концепції нацбезпеки: Знайдіть на офіційному сайті текст «Стратегії національної безпеки України». Визначте, які загрози визначені як пріоритетні та які шляхи їх нейтралізації пропонуються. Формат: аналітична довідка.

Тема 7. Культурний та інформаційний чинники у міжнародних відносинах

Завдання:

1. Аналітичне есе на тему: «Як культурні та інформаційні чинники формують міжнародні відносини у 2025 році?». Проаналізуйте роль соцмереж, пропаганди чи культурної дипломатії (наприклад, китайські Інститути Конфуція).

2. Кейс-стаді. Проаналізуйте приклад інформаційного впливу (наприклад, російська дезінформація в Україні чи китайська цензура в інтернеті). Як це вплинуло на міжнародні відносини? Формат: звіт.

3. Створення концепції: Розробіть концепцію культурно-інформаційного проєкту для просування позитивного іміджу України у світі. Які символи, події та канали комунікації ви б використали?

Тема 8. Проблема ядерної безпеки у сучасному світі

Завдання:

1. Аналітичне есе на тему: «Які виклики ядерної безпеки стоять перед світом у 2025 році?». Проаналізуйте роль ядерних держав (США, Росія, Китай), нерозповсюдження та загрози (Північна Корея, Іран).

2. Кейс-стаді. Проаналізуйте один випадок, пов'язаний із ядерною безпекою (наприклад, Іранська ядерна угода 2015, дії Північної Кореї). Які наслідки для глобальної безпеки? Формат: звіт.

3. Аналітичне есе на тему: «Чи було рішення України про відмову від ядерної зброї у 1994 році правильним?» Проаналізуйте аргументи з точки зору безпекових гарантій того часу та сьогодення.

Тема 9. Сучасні збройні конфлікти та їх вплив на світову політику

Завдання:

1. Аналітичне есе на тему: «Як сучасні збройні конфлікти впливають на світову політику у 2025 році?». Проаналізуйте приклади (російсько-українська війна, конфлікт у Ємені).

2. Кейс-стаді. Проаналізуйте один сучасний збройний конфлікт (наприклад, Сирія, Ізраїль-ХАМАС). Як він впливає на регіональну та глобальну політику? Формат: звіт.

3. Аналіз гібридної війни: На прикладі анексії Криму у 2014 році, виділіть елементи гібридної війни: «зелені чоловічки», інформаційна пропаганда, кібератаки, економічний тиск.

Тема 10. Війна РФ проти України як виклик міжнародній безпеці та сучасному світовому порядку

Завдання:

1. Аналітичне есе на тему: «Як війна Росії проти України вплинула на міжнародну безпеку у 2025 році?». Проаналізуйте вплив на НАТО, ЄС, глобальну економіку та інформаційний простір.

2. Аналіз міжнародної реакції: Складіть таблицю реакцій різних акторів на повномасштабне вторгнення РФ: країни НАТО, країни «Глобального Півдня» (Індія, Бразилія, ПАР), Китай. Проаналізуйте мотивацію кожної групи країн.

3. Оцінка ефективності санкцій: Підготуйте огляд основних пакетів санкцій проти РФ та їх впливу на російську економіку та здатність вести війну. Чи є санкції ефективним інструментом?

4. Проєкт «Новий світовий порядок»: На основі уроків війни в Україні, розробіть контури майбутньої системи міжнародної безпеки. Які принципи мають бути в її основі? Яку роль мають відігравати ООН, НАТО, інші організації? Які гарантії безпеки потрібні для таких країн, як Україна?

5. Дослідницьке завдання: «Війна Росії проти України як каталізатор трансформації Європейського союзу та НАТО». Проаналізуйте, як змінилися ці організації під впливом агресії РФ (політики щодо членства, оборонні бюджети, доктрини).

Рекомендована література

1. Глобалізація і сучасний міжнародний процес / за заг. ред. проф. Б. Гуменюка і проф. С. Шергіна. Київ, 2009.

2. Глобальні проблеми сучасності / кол. авторів за ред. В. С. Бакірова (глова), А.П. Голікова, О. А. Довгаль, В.А. Пересадько, В.І. Сідорова. Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2019. 632 с.

3. Камінський А. Основи міжнародних відносин. Львів: ЛНУ, 2001. 208 с.

4. Світова та європейська інтеграція. / за ред проф. Я.Й. Малика. Львів, 2005.

5. Соснін О.В., Воронкова В.Г., Постол О.Є. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2015. 556 с.

6. Цимбалістий В. Теорія міжнародних відносин: Навчальний посібник / Василь Цимбалістий; Мін-во освіти і науки України, Львівський нац. ун-т ім. І.Франка. Львів: Новий Світ–2000, 2006. 320 с.

7. Шергін С. Політологія міжнародних відносин. Навчальний посібник, Центр учбової літератури, 2023. 256 с.

Додаткова

1. Бжезінський З. Велика шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи / пер. з англ. Львів: Лілея-НВ. 2000. 236 с.

2. Бжезінський З. Вибір: світове панування чи світове лідерство / пер. з англ. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія». 2006. 203 с.

3. Магда Є. Гібридна війна. Вжити і перемогти. Віват. 2015. 304с.

4. Магда Є. Водотика Т. Ігри відображень. Якою бачить Україну світ. Віват. 2016. 352 с.

5. Маддісон В. В., Шахов В.А. Політологія міжнародних відносин. Київ, 1997.

6. Мадіссон В.В., Шахов В.А. Сучасна українська геополітика. Київ, 2003.

7. Мальський М., Мацях М. Теорія зовнішньої політики. Львів, 2004.

8. Мальський М.З., Мацях М.М. Теорія міжнародних відносин. Підручник. Київ: Знання. 2007. 461 с.

9. Світова гібридна війна: український фронт / За заг. ред. В. П. Горбуліна. Національний інститут стратегічних досліджень. Київ: НІСД, 2018. 496 с.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання // www.nbuv.gov.ua

2. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника // <http://www.library.lviv.ua/>

3. Офіційне Інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>

4. Офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України <http://www.rainbow.gov.ua/>

5. Національний інститут стратегічних досліджень <http://www.niss.gov.ua/>

Виконані завдання скидати на ел. адресу: oksana.kundeus@rshu.edu.ua